

ФУНКЦІОНАЛЬНО-ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА РЕГІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

Досліджена функціонально-компонентна структура медико-географічної системи, охарактеризовано місце медико-географічної системи у господарському комплексі країни та її зв'язки з іншими галузями господарства.

Ключові слова: медико-географічна система, регіональна медико-географічна система.

Исследована функционально-компонентная структура медико-географической системы, охарактеризовано место медико-географической системы в хозяйственном комплексе страны и ее связи с другими отраслями хозяйства.

Ключевые слова: медико-географическая система, региональная медико-географическая система.

Functional-component structure medico geographical system study, describe place medico geographical system in commercial complex country and hers connection with other sector of the national economy.

Keywords: medical-geographic system, regional medical-geographic system.

Вступ. Постановка проблеми. Структурна перебудова економіки країни та комерціалізація всіх галузей господарства піднімає питання пошуку нового місця в системі господарства держави зокрема і для такої соціальної сфери як медицина. Сучасному медико-географічному комплексу властиві збільшення платних медичних послуг, що призводить до комерціалізації системи охорони здоров'я, впровадження різноманітних форм власності та використання маркетингових операцій. В стадії інтенсивного розвитку перебувають сьогодні медичне страхування, фінансування та ціноутворення медичної допомоги,

ринок медичних послуг, приватний сектор та підприємницькі форми діяльності у медичній сфері.

Аналіз останніх досліджень та виявлення невирішених проблем
Дослідження медико-географічної системи базується на теорії і методології суспільної географії, розробках таких вчених як О.І. Шаблій, М.Д. Пістун, О.Г. Топчієв, Я.Б. Олійник, А.В. Степаненко [3]; теоретико-методичних положеннях географії послуг (В.М. Юрківський, І.М. Дудник, О.О. Любіцева [1], Т.І. Шпарага, Л.П. Запорожан), а також досліджень з рекреації та туризму (О.О. Бейдик, В.І. Стафійчук, Н.В. Фоменко) та медицини (О.Ф. Возіанов, В.Ф. Москаленко, В.М. Пономаренко, О.О. Приходський).

Формування цілей, постановка завдання. Метою роботи є розкриття місця медико-географічного комплексу в системі медико-географічних досліджень регіонів на сучасному етапі підвищеної уваги до вирішення соціальних проблем населення. Виходячи з мети дослідження у роботі реалізуються наступні завдання: 1) охарактеризувати місце медико-географічної системи у господарському комплексі країни, 2) виявити зв'язки з іншими галузями господарства.

Виклад основного матеріалу Медико-географічна система (МГС) - це сукупність явищ, процесів та об'єктів, пов'язаних із лікуванням і профілактикою стану здоров'я населення [2]. Суб'єктом цієї діяльності є людина, опікування якої станом свого здоров'я об'єднує процеси захворювання, лікування та використання закладів охорони здоров'я і санаторно-курортного лікування в єдину систему.

Функціонально-компонентною структурою цієї системи є:

I). природно-ресурсний потенціал території, який може бути спрямований на оздоровлення та лікування (наприклад бальнеологічні ресурси), або навпаки, слугує фактором ризику (наприклад забруднення атмосфери чи наявність хвороботворних мікроорганізмів);

II). Населення як споживач медичних послуг та кадровий потенціал для надання цих послуг. Слід враховувати характер розселення, щільність населення, структуру зайнятості, вікову структуру, рівень життя та інші соціально-демографічні характеристики, такі як захворюваність, в тому числі інфекційними хворобами, поширення ВІЛ-СНІД, травматизм тощо.

III). Медична інфраструктура – сукупність закладів, діяльність яких спрямована на профілактику та лікування населення. Медична інфраструктура належить до соціальної інфраструктури території і представлена стаціонарними та пересувними об'єктами. До стаціонарних об'єктів належать: лікарні (загального типу та спеціалізовані), поліклініки, фельдшерсько-акушерські пункти (ФАП), аптеки, станції швидкої допомоги, санепідеміологічні станції, санаторії, санаторії-профілакторії, пансіонати, бази відпочинку, дитячі табори. До пересувних: машини швидкої допомоги, пересувні лабораторії та діагностичні кабінети.

Таким чином в межах МГС можна виділити за характером діяльності дві підсистеми: I. медико-лікувальну; II. курортно-оздоровчу.

Регіональний медичний комплекс характеризується такими особливостями: 1) компонентна структура РМГС поділяється на ряд складових елементів (компонентних підсистем), які мають конкретні функціональні призначення; 2) РМГС - це така система, що має внутрішню диференціацію своїх складових; 3) кожен елемент функціонально-компонентної структури РМГС відповідає видам медичної допомоги (первинній, вторинній, третинній) і залежить від них; 4) для РМГС властива взаємопов'язаність усіх структурних компонентів з іншими на основі спільної кінцевої мети, завдання, використання та надання інформації; 5) цілісність охорono-оздоровчого процесу, яка обумовлює роботу всіх функціонально-компонентних систем як єдиного комплексу, та віддзеркалює системні властивості РМГС; 6) функціонально-компонентна структура РМГС завжди знаходиться у відповідності з територіальною структурою, у міських поселеннях та сільській місцевості вона різна; 7) усі РМГС формуються на територіях певного рангу (область, регіон, адміністративний район).

Організація та функціонування РМГС здійснюється внаслідок безперервної взаємодії системи управління, економіки охорони здоров'я, кадрів та роботи медичних закладів і установ, матеріально-технічної бази, інфраструктури, ринкових механізмів та ринку медичних послуг.

Підприємства медичної галузі, локалізовані на певній території, функціонують як відкрита система, стабільність розвитку якої гарантована комплексністю складових медичної галузі і пропорційністю між нею та іншими складовими суспільно-географічного комплексу території.

Інтегрованість медичної індустрії в певний суспільно-географічний комплекс визначається тісністю взаємодії з іншими його складовими. В медико-географічній системі компоненти та елементи соціально-демографічної структури, представлені населенням з властивими йому демографічними характеристиками, системою розселення та господарювання, є одночасно трудовими ресурсами та споживачами медичного обслуговування.

Господарські структури, представлені господарським та інфраструктурним комплексами даної території та системою територіального управління, забезпечують переважно зовнішні системні зв'язки даної МГС. Як будь-яка складова національного господарства, медико-географічна система споживає енергію, що забезпечується паливно-енергетичним комплексом, сировину та матеріали (комплекс по виробництву конструкційних матеріалів), воду (водогосподарський комплекс). Для безпосереднього функціонування МГС необхідна матеріально-технічна база, що створюється будівельною індустрією, продукти харчування, що постачаються АПК, транспортні засоби та транспортна мережа, ремонтна та будівельна база, трудові ресурси певної кваліфікації. Отже, з одного боку, господарський комплекс території сприяє розвитку МГС, а з іншого, МГС впливає на розвиток господарського

комплексу через створення попиту на певні товари та послуги. Між господарством та медико-географічною системою як його складовою існують тісні вертикальні та горизонтальні зв'язки.

Зв'язки з господарством поділяються за характером, напрямом, інтенсивністю тощо. За характером виділяють виробничо-технологічні, ресурсно-енергетичні, організаційно-управлінські, інформаційні зв'язки. За напрямом – прямі та зворотні, за інтенсивністю – безпосередні та опосередковані. Наявність прямих та зворотних безпосередніх зв'язків дає змогу виділити галузі виробництва, що безпосередньо впливають на розвиток та функціонування медико-географічної системи. Для забезпечення цього функціонування можливе створення організаційно-виробничих структур, свого роду “функціональних каналів”, за допомогою яких діє цей зв'язок: АПК – харчування у оздоровчих та лікувальних закладах; будівництво – об'єкти медико-географічної інфраструктури; сфера обслуговування, інші галузі невиробничої сфери та інженерна інфраструктура загального користування – об'єкти МГС; транспорт та транспортна мережа – транспортне забезпечення МГС.

Дві перші виконують виробничо-постачальні функції і можуть мати масштабні горизонтальні зв'язки, що охоплюють значну територію. Вони формують регіональні територіально-господарські системи того чи іншого таксономічного рівня залежно від розгалуженості, дальності зв'язків та складу об'єктів. Об'єкти третього “каналу” локалізовані на певній території (населений пункт, агломерація), вони безпосередньо задіяні в медичній сфері і формують місцеві (або локальні) територіально-господарські системи. Транспорт входить до обох систем, пов'язуючи їх в єдину господарську систему країни, до складу якої включаються також виробництва, що забезпечують функціонування всього народного господарства. Вони зв'язані з медичною галуззю здебільшого опосередкованими через виробництва першої групи зв'язками, а також безпосередніми прямими та зворотними зв'язками.

Таким чином, серед галузей, що забезпечують функціонування медичної сфери, можна виділити галузі регіональної орієнтації (будівництво, деякі види АПК та невиробничої сфери, галузі промислового виробництва), що мають широкі розгалужені зв'язки, дальність яких обумовлена техніко-економічними характеристиками, та галузі місцевої орієнтації (сфера обслуговування населення, приміський АПК, галузі соціальної сфери).

За тіснотою зв'язків і відповідними напрямками мультиплікаційних впливів галузі господарського комплексу можна поділити на ті, що працюють на всю медичну галузь (будівництво, галузі невиробничої сфери тощо), і ті, що працюють на певні галузі медичної сфери (АПК – харчування, транспорт – транспортні послуги, туризм та рекреація – курортно-оздоровчі заклади).

Висновки. Отже, медико-географічний комплекс в системі господарства держави має розвиватися на основі наступних принципів: 1. цілісності – передбачає повну інтеграцію галузі у регіональну і національну господарську

систему, 2. достатності послуг, 3. сталості – забезпечення екологічної і соціальної ефективності за дотримання екологічних вимог.

Список використаних джерел:

1. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). Навч. посібник. - К., «Альтерпрес», 2003.- 436с.
2. Мартусенко І.В. Територіальна організація медичного комплексу Вінницької області: Автореф. дис... канд. геогр. наук: 11.00.02 / Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2005.
3. Олійник Я. Б., Степаненко А.В. Вступ до соціальної географії/ Олійник Я. Б., Степаненко А.В.- Київ: Знання, 2002. – 204 с.